

ZÁPADOČESKÁ GALERIE V PLZNI VZDÁVÁ HOLD PLZEŇSKÉMU MALÍŘI JIŘÍMU PATEROVI

Plzeň, 21. 11. 2024 – U příležitosti stého výročí narození připravila Západočeská galerie v Plzni rozsáhlou retrospektivu plzeňského výtvarníka Jiřího Paterovy. Ve výstavní síni Masné krámy se dílo významného, ale nedoceněného autora představí poprvé v celé jeho šíři. Přestože je význam tvorby Jiřího Paterovy dosud víceméně omezen na plzeňské prostředí, výstava se pokusí tuto pozici přehodnotit a vřadit ho do širšího kánonu českého umění druhé poloviny 20. století. Výstava **JIŘÍ PATERA (1924–2003). RETROSPEKTIVA** je otevřena od 22. 11. 2024 do 2. 3. 2025 ve výstavní síni Masné krámy.

Oproti předchozím Paterovým retrospektivám, které se soustředily především na Paterovo vrcholné období začínající na konci šedesátých let, kdy vlastní cestou dospěl k osobitému abstraktnímu stylu, se současná výstava věnuje i dalším polohám jeho tvorby. Ta prošla v padesátých a šedesátých letech několika etapami, které těsně sledují vývoj českého umění. Po roce 1968 se v Paterově tvorbě prosazuje ještě druhá, figurativní linie jeho malby, která až do začátku osmdesátých let tvořila její podstatnou část. Zčásti byla vynucena výtvarným provozem normalizace, který vyžadoval realistický projev (z tohoto důvodu ji sám autor později nechtěl příliš vystavovat), zčásti ale vznikala autonomně a tvoří tak zajímavý doplněk hlavního směru jeho tvorby.

„Jiřímu Paterovi se bohužel nikdy nepodařilo natrvalo vstoupit do celostátního kontextu českého umění. Jedním z důvodů byla i skutečnost, že doba, v níž si svůj originální malířský projev vytvořil, se kryje s nástupem normalizace, která přinesla omezení výstavních možností a konec svobodné kritiky. Tehdy tu nebyl nikdo, kdo by tento pozoruhodný posun v Paterově tvorbě zaznamenal, ocenil a představil,“ vysvětluje autor výstavy **Marcel Fišer**.

Výstavě v Západočeské galerii předcházela důkladný průzkum a revize datací Paterových děl. *„Autor své práce až do roku 1974 nedatoval. Při přípravě prvních souborných výstav Jiřího Paterovy v roce 1979 a 1990 tak bylo nutno zpětně zpracovat chronologii jeho díla. Zásadní chyby, které tehdy vznikly, byly od té doby přejímány ve výstavních katalozích. Právě zpřesnění časové osy bylo nezbytným předpokladem pro pochopení vývoje a struktury Paterovy tvorby a umožnilo ji logičtěji a lépe zasadit do kontextu českého umění druhé poloviny 20. století,“* uvádí **Marcel Fišer**.

Jiří Patera dlouhodobě pedagogicky působil na Pedagogické fakultě UK v Praze, kterou sám vystudoval, a kde ho zásadně ovlivnil profesor Martin Salcman. Po studiu zde Patera mnoho let působil jako Salcmanův asistent. Po vynuceném konci na Pedagogické fakultě se stáhl do plzeňského ústraní, kde začal vést kroužky pro amatérské malíře, doprovázené letními plenéry. Svou charismatickou osobností i malířskou metodou založenou na barevné výstavbě obrazu ovlivnil mnoho mladých malířů, již se později prosadili na výtvarné scéně. Vznikl zde fenomén tzv. **Paterovy školy**, který se ve výtvarném prostředí západních Čech projevoval ještě dlouho poté, co tyto kroužky skončily. Tato silná radiace jeho tvorby je dalším důvodem, proč stojí za to vracet se k ní i dnes.

K výstavě současně vychází obsáhlá monografie Jiřího Paterovy.

Jiří Patera

11. 12. 1924, Praha – 24. 2. 2003, Plzeň

V roce 1942 navštěvoval v Plzni malířské kurzy Vladimíra V. Modrého. V letech 1945–1947 studoval angličtinu a filosofii na Filozofické fakultě UK, kde navštěvoval přednášky Jana Patočky. V roce 1947 přestoupil na Pedagogickou fakultu UK se zaměřením na dějepis a výtvarnou výchovu, kterou zde vyučoval prof. Martin Salcman. V té době na fakultě studovali i Zdeněk Sýkora, Kamil Linhart, Vladislav Mirvald, Karel Malich nebo Dalibor Chatrný a také celá generace umělců, kteří později působili v Plzni (Karel Frauknecht, Mirko Zdeněk, Bohumil Sedláček, Josef Šteffel, Oldřich Kuba). Po absolutoriu nastoupil vedle Sýkory a Linharta jako třetí Salcmanův asistent. V oboru pracoval na různých postech až do roku 1980.

V polovině roku 1974 nuceně skončil na Pedagogické fakultě a nastoupil do Ústavu pro vzdělávání pedagogických pracovníků, kde měl na starosti pouze administrativní práci. Později mu byl úvazek snížen na polovinu a v roce 1980 zcela zrušen. Patera tak mohl své pedagogické aktivity přesunout do Plzně, kde začal vést výtvarné kroužky, nejdříve v Měšťanské besedě pod hlavičkou podniku Škoda Plzeň, od roku 1979 pak v kulturním středisku Luna na Borech. Zde se kolem něj zformoval okruh malířů a malujících teoretiků, do něhož patřili Bronislav Losenický, Vladimír Venda, Václav Malina, Milan Maur a celá řada dalších zajímavých osobností.

JIŘÍ PATERA (1924–2003). RETROSPEKTIVA

Masné krámy, Pražská 18, Plzeň

22. listopadu 2024 – 2. března 2025

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Autor výstavy: Marcel Fišer

Asistenti výstavy: Petr Jindra, Tomáš Kárník

Grafický design: Luboš Drtina

Architekt výstavy: Tomáš Svoboda

DOPROVODNÝ PROGRAM**Komentované prohlídky**

Výstavou provází její autor Marcel Fišer.

- 23. 1. 2025, 17 hodin
- 27. 2. 2025, 17 hodin

Vzpomínkový pořad

- **100 let od narození Jiřího Patery**
11. 12. 2024, 16:30 hodin
Přátelé, rodina a jeho žáci připomenou Jiřího Pateru jako výtvarníka, učitele a otce.

Tvůrčí dílna

- **Krajina snů a vzpomínek**
5. 2. 2025, 16–18 hodin